

A' ROMAÍ TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 17. Novemb. 1787.

Fegyver Zörgések.

A' közelebb költ Levelünket a' jelen-valóval leg-
jóbban öszve foglalhattyük, ha ezt azónn púnk-
túmon kezdjük, a' mit amabban a' Töröknek a' Musz-
kákka közelebről Otzakóv mellett a' szárazón ese t,
illyen hamar elég véres tsatájokról említettünk volt.
Ezt minden környül állásaival edgyütt, E. Olvasóinkal
még most-is egészszen nem közölhettyük, minthogy a'
nélkül mi-is szukölködünk; ugyantsak arról ez úttal töb-
bet irhatunk ennyivel: hogy azóknak a' Török katonák-
nak, kiknek száma mint edgy 8-ezer volt és a' kik
közzül igen kevesenn mentenek-el életben és épség,

Zzzz

ben,

ben, tzełyók a' vólt, hogy a' *Kinbúrni* erőfséget meg-lopván, azt azónn úttal a' *Múszkától* visszafá-vegyék. E' végre a' *Kinbúrni* mellett lévő tengerbe bé-nyúló föld nyelvre ki-szálván alattomban, elő-ször óllyon szerentséfek vóltanak, hogy az ótt őri-zetenn lévő *Muszka* katonák magókat egészfzen az e-rőfséget őrző ágyúk alá kéntelenítetttenek el-húzni. Ekkor a' *Muszka* Generál *Schúvalovnak* segittségére, a' *Pétervári* Dragónyós Régimént, mely nem mesz-sze az erőfségnek hátúljánál fekütt, 2 ezer Kózákókkal meg-érkezvén és ez, a' *Törököknek* edgyik szárnyára, a' meg-nevezett Generál pedig edgy más *Rék* nevezetű Generállal edgyütt ismét az elejére ütven a' *Török* Seregnek, azt igen erőfsen őzfve zavarták, mely által a' hajóktól el-szakasztatvan, az egészfz Sereg rész-szerént le-vágatott, rész-szerént a' vízbe úgrántsolván óda veszett, edgy kis tsupórtotskán kívül, mely pardont kapott. A' *Múszkák* nyertenek-el 7 Zászlókat: a' mit vesztetttenek pedig ál-lót 1018 rész-szerént meg-hólt, rész-szerént meg-febefsedett emberekből: ezeken kívül sebet kaptanak a' két Generálisok-is; kik között edgyiknek (a' mon-datik) a' bal-fulét-is a' gollyobis olly szerentséfen vit-te-el, hogy a' főnek belső-részében legkifsebb kárt sem okozott. Az illyen meszfzűnnen jött hirek nem ollyon bizonyofok mint a' *Mathematicusok* igazsága, és a' napfény; azért ha valamivel fokofodni, vagy kevesfedni találnak-is az illyen meszfzűnnen jött hi-rek, engedjék-meg az E. Olvasók, hogy azokról, az ujjabb hirek szerént, mindenkor ujjabb tudofittást tehessünk. — Az el-múlt hólnapnak a' végénn költ *Búkkóvinai* tudofittás szerént, az *Oláh-országi* szomszé-dók-is résen tartják füleiket, hogy akármelly szélről

való meg támogatásra is hátrálás nélkül elé állhasfanak. Chotzimnál a' vár oltalmazó 's egyéb-féle fántzókon napjában 3 ezer emberek dolgoznak, kik rész-szerént Katonák, rész szerént pedig parasztok. Ezen munkát igazgató Tiszt edgy Német öltözetbe járó Frantzia. Minden tudja már azt, hogy a' Töröknek egészsz ágyúzó készülete, nem érne, a' mint ők hívják a' Gaúrok (hitetlenek) ellen, edgy fa kóvát, ha az egészsz, nem Gaúrok által igazgattatnék: az a' fárodtsák a' mellybe a' Törökök a' Gaúroknak állanak, minthogy amazók a' Máthésisnek, melyen az ágyúzásnak mestersége leg-inkább fúndálódik, halálos ellenségei, le írhatatlan: nem tsúda mindazonáltal hogy olyan fokban találtatnak ezek között meg-is ki magókat ezen fene néppel való bajoskodásra el-szánnyák, minthogy a' mint fokaktól erőfsittetik a' Töröknek minden nap fel kerül edgy arannyába, tsak edgy köz ágyúzó Gaúrnak-is napszáma, kiben a' leg meg-kivántatóbb dológ az, hogy ő Frantzia légyen. — Ugyan a' meg nevezett helyről tudósittatunk erről-is, hogy mivel a' Törökök a' magók kardjoknak nemébenn leg nagyobb reménségeket szókták mindenkor helyheztetni, tehát a' mi Lóvasainknak kardjaik-is ahoz képpest közförülttettek ki. — Ha szinte hitel felett valónak tettzhett-is az a' Varschaúi minapi hír, hogy Gul Vied és Brühl igazgatásók alatt 50-ezerből álló fegyveres Lengyel Sereg állana talpónn: tsak úgyan Lengyel-ország most, ha költsége elégséges vólna, 60 sőt 70-ezeret-is szembe szállithatna ellenfégével, minthogy katonaságra termett emberei nélkül nem szükölködik. — Az Oláh 's Lengyel-ország között való széleenn eddig elé esett tépelődések alkalmatofságával a' Lengyeleknek Török fogjaik, fel-gyülvén mint

edgy 3-fázra Káminiekben, az hónnan az ez iránt való Nov. vége-felé költ tudofittást is vettük, ez előtt edgy darabotskával jelentést tett Generál Vied a' Chotzimi Bafsának, hogy az említett fogjok iránt tenné valami rendelését; mellyet az említett Gnl azért tselekedett, mivel még eddig a' Töröktől a' Lengyelnek had nem izentetett. Ezen kérdésre, a' Bafsának szórúl szóra a' következendő feleletét tanáljuk az említett tudofittásban: „A' Generális Ur azokkal a' fogjokkal tfinálya, a' mit éppen magának tettik: és minthogy Lengyel-országból az Okrök, Prúfsiába 's más Országókba nagy számmal halytattak ki, félő hogy magának az Orzágnak számára semmi sem marad, melyre nézve helyesen tselekednék a' Generális ha azonn rófsz embereket, kiket ő (a' Bafa t. i.) maga katónainak telyefséggel nem ismer, marhahus helyett ösztövére kólbásznak öszve vagdaltatya. „Melly ökör felelettel a' Gnl Ur meg nem elégedvén, most Varschaúból várja az ezen fogjok iránt való parantsolatot. — Meg-jegyzésre méltó dológ, hogy a' mostani, 80 esztendők-felé közelgető, Belgrádi Bafsa *Abéli* jelen vala akkor, midőn az ő Attya 1739-dik esztendőben Belgrádat által vette. Az ő Attya vala hát az első Bafa Belgrádban és alig ha maga utolsó nem léfzen. Belgrád! Belgrád! Ezen nevezetes hajdoni Magyar Vár edgy igen kies és egészséges levegőii helyen fekszik, mely még most is az ő kemény tsatát ki-állot romladozáfaiban lévén, midőn erre tekintünk s meg-gondóljuk mi-vólt, mi lehetett volna és mivé lett? kéntelenítettünk visszafza fohojtani, mint az az édes Attya, ki a' maga szép tálentomú jó-reménységű nevedékeny fiát az ő belső formáltatása véget idegen Országokra küldvén,

751

azt, a' maga vizsza jövetelével meg-romlott és el-erötelenedett állapotban szemléli. Belgrád edgy a' maga régi romlodozásaiban hagyatott rangyos Város, és ollyon, mintha tsak a' minap állotta volna-ki a' tsatázók ostromát. Ennek vára az ellenséges idökre nézzve leg jobb moddal fekszik ; de midön ezt a' Törökök által-vették vala, félig sem vala fel-épülve, és még most-is tsak abban az állapotában vagyon ; mert az az építés , mellyet 1783-dikban tettenek rajta, emlitést se érdemel. Ennek belső örzői 7000 Jantsárok, kiknek számok a' fegyvert fogható és arra már fel-is itt néppel 20-ezerre mégyen, ha tsak más segittségek nem mennek óltalmára. A' vár-fokai véghetetlen fok és keményen meg-töltött ágyúkkal mondotnak meg-rakattatva lenni ; de ezek mikor és minémü kimenetellel fogjanak ki-gyújtottatni ? arról a' következendő idö fog szöllani. — A' Hollándiai belső zenebonának 's annak le-tsendesittélének Historiáját elé-adok, igen szép dolgokat jegyeznek-meg, némely kellete felett buzgó vitéz Tiszteletes Uramékról. Az edgyesült Hóllándiai Prédikátorok-is az A. Belgiumbéliekkel edgy bordában szött Proféták valának a' belső zenebonában kik a' békefséget hirdető palást alá a' Márkus fülét el-vágó kardott kötven, többnyire az Isten beszédét tanító (Theologiae) Professorok a' magok Diákjaiknak ; a' Biblia mellett meg vénült Prédikátorok a' magok halgatoiknak zebenbonás vezéri és pártotütött hadi Tisztyei valának. Lejdában már 2 esztendőöl fogva Márs ül Pallás Theologica Chatedrájában : a' Diákok edgy lovas és gyalag serget formáltak vala, melynek a' Professorok valának Tisztyei és tanulás helyet fegyverben gyakorolván magokat, kik ennekelötte a' magok el-

el-szökött Tanítványaikról tsak azt mondják vala: *abscessit, evasit*; most azokat köttve hozottják-visz-sza és meg-veszszöztetik vala. Már most midön a H. Braunsvájg vérmes-szemü fiai ide érkezvén, ezeket a' hadakazó Apostalokat el-fogták, a' Prédikáto-ri palástra — *spetatum admissi risum teneatis a-miei!* — Prusus pantallért és tarsajt aggattak, és a' ló mellett kötve vitték fogságra, a' honnan már most ezek hivataljoktól mind meg-fosztatnak; 's hamis Pro-fétai névvel neveztetnek. —

A' N. Kifs. Kunságból. „Melly nagy örömök-re és ditséretekre szolgáljon az minden igaz Hazafiak-nak, midön az ö Nemzetekben F. Királyokhoz és Hazájokhoz olly hiv és buzgó szeretetet tapasztal-nak, mint a' jelen való időben a' N. két Kunságiak és a' Hajdúvárosbéliek. A' Kunságiak, a' September végén esett gyűlésben, hól, midön a' F. Monárkhá-nak a' mostani környülállások szerént-valo akarattya fel-olvasztaték, mindenek egyenlő szívvvel és szájjal ezen szokkal kiáltának-fel: *Vitam & Sangvinem!* készek vagyunk vérünket és életünket fel-áldozni! a' mint hogy ezt tselekedettel-is meg-bizonyították; mert midön Octobernek I-ső napján a' Députátusok-nak haza érkezésekkel, mindenütt a' Tanáts-házok előtt edgy edgy veres Zászlót ki-ütvén a' Katona szedéshez kezdettenek volna, minden Helységek' if-jai olly készek valának az önként való parola adás-ra, hogy az a' végre rendelt Komissáriusoknak edgy-szerre 6 — 7 huzta kezét, ugy hogy, ha a' *Klimius* föld-alatt bujdošta fa-világbéli modi szerént edgy Komis-sáriusnak 100 kezei lettenek volna-is, még-is elegen let-tenek volna vállogatott *Kún* ifjak, az ezekbe való parola vágásra. Tsak azon első napon, kétszer annyi ifjak

aján-

ajánlották magokat katonaságra, mint a' mennyin állítandók valának. Kik ezek között külső Varmegyebéliek valának, azok a' F. Rendelés-szerént elbocsátatának, csak a' Hazának vétetének-bé; de még esett rövidség, vagy erőszaktérel; mert ugyan azon edgy Familiából három-is készek valának ezen szolgálatot önként vállalni; mint Kun. Sz. Miklofon ilyenek elegenden vagynak. Más Helységben pedig edgy magát még igen jól bíró Özvegy, fiával és testvérjével edgyüt fogtanak önként feyvert. A' Katona szedésnek tehát edgy napon, u. m. Oct. I. n. vége léven 17-dikén már minden azokhoz tartazó készületekkel ugy készen valának, hogy mind a' Leányok, mint a' lovaknak assentátziojokra a' hadi Komissárius Ur el-érkezvén, a' *Fászokat* Jász-Beregy Várofsában 17-dikben a' *Kunokat* pedig 23-dikben Kún-Sz. Miklofon és a' több nevezetes Helységekben assentálván, előbbször a' hadi regulákat elölttek el-olvasák, azután Felféges Urunk hifségére hittel köteleztetének, 's még az nap estve olly parantsolatot vevének, hogy reggelre mindenik egész készülettel készen lévén, utnak indulnának — 's elis indulának. Ezeknek, noha többnyire mind a' tehetősebb emberek gyermeki valának, csak a' Leányok vóltanak kefergői; mert a' Kúnfági aszfzonyok előtt azonkívül-is tudva lévén, hogy ha 2 fiat szül edgyiket a' *Márs* mezejére szülte, nem igen kefergette nek gyermekeiken. Midön ezen njonon állított N. Sereg 16-háton hadi rendben állittatott, az azokat néző jelen lévő lovas hadi Tisztek azzal ditsekedének a' Kommissárius előtt, hogy 7 esztendő Katonák-is elegenden vagynak, kik a' lovan ülni ugy nem tudnak, mint ezek, és hogy ezeken nem a' Katonaságot, ha-

nem csak az arra született természetet kellett palérozni. Vóltanak ezek között az ujj Katonák között vólt Aflesorok fiai, sőt a' Distriktuális Kapitányé-is azok között vólt, kik nem Kadétoknak, hanem közembereknek mentenek a' 600 Katonák között. A' Legények között fokban vóltanak 8 Tzolosok-is. A' Fász és két Kún Kerületek 600, és a' Hajdu Városok 400 Katonái 2 N. Régimentekre osztattak-el, u. m. a' Wormszer és Gréfen lovas Régimentjeire. A' Fászfágiak a' Kis-Kunfágikkal, a' Nagy-Kunfágból pedig 44 estenek Gréfenhez. A' Hajdu Városiakhoz pedig a' Nagy-Kunfágból adatott 100, és így mind a' 2 Régiment kapott itt 500 Katonát, kikből a' Régimentnél ujj osztályokat fognak formálni, és a' kik már Eszek-felé indulandok, hova a' Régiment utozni parantsolatót vett, és onnan közelebb a' Török szélekhez. A' mi fegyverre született Nemzetünknek ezen hivatását és készségét meg-értvén a' Monárkha, tellyes Atyai örömmel vette? „Itten nálunk minden eledelre tartazó dolgok drágák nevezetesen a' tiszta-buzának már-is nagyra hágot az árra?

Oct. 24-dikán. Hertzeg Bothyáni Adam Ur, ki hajdon Hórvát-orzágnak Bannya és a' Lovofságnak Vezére vala, életének 65-dik esztendejében meg-hólt. — A' Frantzia Ministeriumnak nem régiben 2 szük időre igen hasznos jóvallások adattattanak-bé t. i. hogy a' nőtelen legények. a' mise mondó Papokon és Nemeseken kívül esztendeig bizonyos portziót fizethének, mely fizetésből (noha az igen kevés lenne) 75 ezer Katonákat Frantzia-ország minden esztendőben ki-tarthatna. 2) Mindeneknek 1 kutyájokra 1 Tallért és ha több van, kétszer annyit vessenek, a' Juhászoknak és a' távol-lévő Majorosoknak 2, a' fő Tanátsoknak pedig 9 kutyáikat ki-vévén. Ezen Kutya-portzióból csak a' közönséges számvetés-szerént 9 milliom Livert venne-bé a' Frantzia Udvar minden esztendőben, azt írják. Ezen utolsó jóvallás a' mi Afzfonyságink közzül-is némellyekre nézve igen szükfészes vólna, kik a' magok születtyeket egy Sváb-afzfonynak othon hadják, 's négy orzós fejü ebet vífznek magokkal kötsiban mulattságra.